

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-290/16

Air Berlin plc & Co. Luftverkehrs KG
împotriva

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale
Bundesverband eV**

(cerere de decizie preliminară formulată de Bundesgerichtshof)

„Trimitere preliminară – Transport – Norme comune pentru operarea serviciilor aeriene în Uniune – Regulamentul (CE) nr. 1008/2008 – Dispoziții privind stabilirea tarifelor – Articolul 22 alineatul (1) – Articolul 23 alineatul (1) – Informații impuse la prezentarea tarifelor oferite publicului – Obligația de a indica cuantumul real al taxelor, tarifelor, impunerilor, tarifelor suplimentare și comisioanelor – Libertatea de stabilire a tarifelor – Facturarea unor tarife de administrare în cazul anulării rezervării unui zbor de către un pasager sau al neprezentării la îmbarcare – Protecția consumatorilor”

Sumar – Hotărârea Curții (Camera a patra) din 6 iulie 2017

1. *Transporturi – Transporturi aeriene – Norme comune pentru operarea serviciilor aeriene în Uniune – Regulamentul nr. 1008/2008 – Tarifare – Informații impuse la prezentarea tarifelor oferite pasagerilor – Obligația de a indica, separat de tarifele menționate, cuantumul real datorat de public cu titlu de taxe, tarife, impuneri, tarife suplimentare sau comisioane*

[Regulamentul nr. 1008/2008 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 23 alin. (1) a treia teză]

2. *Transporturi – Transporturi aeriene – Norme comune pentru operarea serviciilor aeriene în Uniune – Regulamentul nr. 1008/2008 – Tarifare – Libertatea de stabilire a tarifelor – Clauză cuprinsă în condițiile generale de vânzare din contractele de transport aerian care permite perceperea de tarife de administrare în cazul anulării rezervării unui zbor de către un pasager sau al neprezentării la îmbarcare – Reglementare națională de transpunere a dispozițiilor din dreptul Uniunii în materie de protecție a consumatorilor care permite declararea nulității unei astfel de clauze – Admisibilitate*

[Regulamentul nr. 1008/2008 al Parlamentului European și al Consiliului, art. 22 alin. (1)]

1. Articolul 23 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul (CE) nr. 1008/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 septembrie 2008 privind normele comune pentru operarea serviciilor aeriene în Comunitate trebuie interpretat în sensul că, la publicarea tarifelor pentru transportul aerian de pasageri, transportatorii aerieni trebuie să indice, în mod separat, cuantumul datorat de clienți cu titlu de taxe, tarife de aeroport și alte tarife, impuneri, tarife suplimentare și comisioane vizate la articolul 23 alineatul (1) a treia teză literele (b)-(d) din acest regulament și, în consecință, nu pot include, nici măcar parțial, aceste elemente în tariful pentru transportul aerian de pasageri, prevăzut la articolul 23 alineatul (1) a treia teză litera (a) din regulamentul menționat.

Această interpretare este susținută de examinarea atât a obiectivelor urmărite de reglementarea din care face parte dispoziția în discuție în litigiul principal, cât și a contextului său. Articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1008/2008 urmărește să asigure în special informarea și transparența prețurilor pentru serviciile aeriene cu originea într-un aeroport situat pe teritoriul unui stat membru și contribuie, în consecință, la asigurarea protecției clientului care recurge la aceste servicii. Or, obiectivul de informare și de transparență a prețurilor nu ar fi atins dacă articolul 23 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 1008/2008 ar trebui interpretat în sensul că oferă transportatorilor aerieni alegerea fie de a include taxele, tarifele de aeroport, celelalte tarife, impuneri, tarife suplimentare și comisioane în tariful pentru transportul aerian de pasageri, fie de a indica aceste diferite elemente în mod separat.

În plus, o interpretare diferită a articolului 23 alineatul (1) a treia teză din Regulamentul nr. 1008/2008 ar fi de natură să priveze această dispoziție de orice efect util. Astfel, pe de o parte, o includere parțială în tariful pentru transportul aerian de pasageri a elementelor menționate la articolul 23 alineatul (1) a treia teză literele (b)-(d) din Regulamentul nr. 1008/2008 ar însemna să se precizeze numai sume care nu au legătură cu realitatea. Pe de altă parte, o includere completă a acestor elemente în tariful pentru transportul aerian de pasageri ar avea ca efect faptul că suma indicată cu titlu de tarif pentru transportul aerian de pasageri ar putea fi egală cu prețul final care urmează să fie plătit. Or, obligația de a preciza prețul final care urmează să fie plătit este prevăzută deja la articolul 23 alineatul (1) a doua teză din acest regulament.

(a se vedea punctele 29-32 și 36 și dispozitiv 1)

2. Articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1008/2008 trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca aplicarea unei reglementări naționale de transpunere a Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii să poată avea ca rezultat declararea nulității unei clauze cuprinse în condițiile generale de vânzare, care permite să se perceapă tarife de administrare forfetare separate de la clienții care nu s-au prezentat la un zbor sau care și-au anulat rezervarea.

Este vorba, astfel, despre o directivă generală privind protecția consumatorilor, care este aplicabilă în toate sectoarele de activitate economică. În acest context, inaplicabilitatea directivei menționate în domeniul serviciilor aeriene reglementat de Regulamentul nr. 1008/2008 ar putea fi admisă numai cu condiția ca aceasta să fie prevăzută în mod clar de dispozițiile acestui regulament. Or, nici modul de redactare a articolului 22 din Regulamentul nr. 1008/2008, referitor la libertatea de stabilire a tarifelor, nici cel al altor dispoziții din regulamentul menționat nu permit să se deducă o astfel de concluzie, chiar dacă Directiva 93/13 era deja în vigoare la data adoptării regulamentului respectiv.

Nu se poate deduce din obiectivul urmărit de articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1008/2008 nici că contractele de transport aerian nu ar fi supuse respectării normelor generale de protecție a consumatorilor împotriva clauzelor abuzive. Astfel, Regulamentul (CEE) nr. 2409/92 al Consiliului din 23 iulie 1992 privind tarifele serviciilor aeriene pentru transportul de pasageri și de marfă (JO 1992, L 240, p. 15), abrogat prin Regulamentul nr. 1008/2008, indica în al cincilea considerent că era necesară „completarea stabilirii libere a tarifelor cu dispoziții adecvate intereselor consumatorilor și industriei”.

Hotărârea din 18 septembrie 2014, Vueling Airlines (C-487/12, EU:C:2014:2232), nu poate să conducă la o concluzie diferită. În acea hotărâre, Curtea a considerat că articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1008/2008 se opune unei reglementări precum cea în discuție în acea cauză, care are scopul de a obliga, în toate împrejurările, transportatorii aerieni să transporte bagajele înregistrate ale pasagerilor lor fără a putea solicita suplimentarea prețului pentru acest transport. În schimb, Curtea nu a declarat nicidecum că libertatea de stabilire a tarifelor se opune, în general, aplicării oricărei norme de protecție a consumatorilor.

Prin urmare, nu se poate deduce din hotărârea menționată că articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1008/2008 se opune aplicării unei reglementări naționale care transpune dispozițiile dreptului Uniunii în materie de protecție a consumatorilor, precum cele din Directiva 93/13.

Rezultă din considerațiile care precedă că libertatea de stabilire a tarifelor pentru serviciile aeriene din cadrul Uniunii, consacrată la articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1008/2008, nu se opune aplicării unei astfel de reglementări naționale la clauzele din contractele de transport aerian. Un răspuns contrar ar avea ca rezultat privarea consumatorilor de drepturile conferite acestora de Directiva 93/13 în domeniul stabilirii tarifelor serviciilor aeriene și ar permite ca transportatorii aerieni, în lipsa oricărui control, să poată include în contractele încheiate cu pasagerii clauze abuzive în ceea ce privește stabilirea tarifelor.

(a se vedea punctele 44-52 și dispozitiv 2)